

שיחת השבוע

יוצא לאור על-ידי
צעירי אגודת 'חב"ד - המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונוב

ספרים

קדושת לוי

בעריכת מיכאל אריה ראנד
בהוצאת מכון הדרת חן

מהדורה חדשה ומפוארת של ספר תורתו של רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, בתוספת מראי מקומות, ציונים, הארות, השוואות, מפתחות ותולדות חייו. שני כרכים. טל' 08-8676157.

אוצרותיהם של צדיקים

מאת אהרן פרלוב
בהוצאת 'המודיע'

ליקוט עשיר מספרים ומקבצים נדירים על פרקי אבות. המחבר, המוכר מליקוטיו בעיתון 'המודיע', מביא כאן אוסף מגוון ומרתק. 363 עמ'. טל' 03-8010012.

ימות המשיח בהלכה

מאת הרב אברהם יצחק ברוך גרליצקי
בהוצאת המחבר

כרך שני של יצירה שהיא בעצם אנציקלופדיה תורנית למכלול סוגיות הלכתיות הקשורות בגאולה ובימות המשיח. 720 עמ'. טל' 03-9606018.

אחסה בו

מאת הרב אפרים חדאד
בהוצאת המחבר

תולדות חייו של רבי חנינא בוגיד סעדון, רבה הראשי של ג'רבה במשך עשרים וארבע שנים ורב הקהילה הג'רבראית בפריז במשך עשרים שנה. 456 עמ'. טל' 02-6519806.

זמני השבוע

ניו יורק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס
8:11	8:53	7:56	7:48
9:20	10:04	8:53	8:51

פרקי אבות: פרק ב

קייטנות חב"ד
הרשת הגדולה בארץ *3770 מוקד חב"ד

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר חב"ד 60840
טל' 972-72-2770100 • פקס 973-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

לא לנפח ולא להפחיד

גם כשיש קשיים אמיתיים ואתגרים ממשיים השאלה היא כמה אמונה יש לך כדי לעמוד מולם. עלינו ללכת בדרכם של יהושע וכלב

כד פלז מעוטר (הציור הזה, הנפוץ למדי, אינו מדויק על פי המקורות, שכן האשכול נישא בידי שמונה אנשים)

מדינית, שיש בה ויתור על עמדותיהם. רק אנחנו צריכים כל העת להציע 'יוזמות', שאינן אלא עוד התקפלויות ונסיונות ללא תכלית.

כשמנסים להיות 'ריאליים' מדי, מגיעים למצב שבו רואים צל הרים כהרים ומתחילים לרעוד מקול עלה נידף. ואף זאת ראינו אצל המרגלים: "ונהי בעינינו כחגבים, וכן היינו בעיניהם" - כשאתה מתייחס לעצמך כאל חגב, התוצאה היא שבאמת מתייחסים אליך כך. מוכר קצת, לא? הגויים החלו לראות שאנחנו פוחדים מהצל של עצמנו, והתגובה בהתאם.

אם נביט במציאות בעיניים של אמונה נראה כי הקב"ה מוליך אותנו בכל מהלכי חייו. בניסים גלויים השיב לנו את השליטה על חלקים נרחבים של ארץ ישראל. בדרך על-טבעית עמד לימינו בכל המערכות הקשות נגד אויבינו.

מצבנו היה יכול להיות טוב לאי-ערוך אילו היינו מוכיחים מעט יותר נחישות ורצון לשמור על מתנת אלוקים זו. דיי לנו בכישלון הגדול של חטא המרגלים, שמאסו בארץ חמדה. עכשיו עלינו ללכת בדרכם של יהושע וכלב ולהכריז לעצמנו ולעולם כולו: "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה".

המרגלים שחזרו למדבר מהמסע בארץ ישראל ותיארו לפני בני ישראל את מה שראו עיניהם, הציגו מציאות אמיתית בבסיסה. הם סיפרו כי "עז העם היושב בארץ", כי יש בה "נפילים בני ענק", כי "הערים בצורות גדולות מאוד".

חטאם בא לידי ביטוי בשני דברים. ראשית, ההגזמה והניפוח. אפשר לתאר דברים כהווייתם, כמציאות שעמה צריך להתמודד, ואפשר לנפח אותם ולנסות להעצים את כוחם, כדי להפחיד את העם. הדבר השני שבו שגה הוא הסקת המסקנות והקביעה "לא נוכל לעלות אל העם, כי חזק הוא ממנו".

האמונה מכריעה

חטאם של המרגלים התבטא בכך שאיבדו את האמונה. ראייתם נעשתה 'ריאליסטית' מדי, קרה מדי. מה אנחנו משוגעים, ללכת נגד כל העולם?! - טענו. צריך להיות מציאותיים, לחדול מההזיות המשיחיות, להכיר במגבלות כוחנו.

הקולות האלה מלווים אותנו לאורך כל ההיסטוריה, וזה למעשה שורש הוויכוח הפנימי בימינו. ראו את הפאניקה שגורמים מסויימים מנסים ליצור לקראת הניסיון של אש"ף להכריז על מדינה עצמאית בספטמבר. הם משתמשים בכל המילים המפחידות: צונאמי, סלע מתגלגל, תהום, מפולת. רק כשנכנסים קצת לפרטים מתברר שלא כצעקתה. השמש תוסיף לזרוח.

אבל גם כשיש אתגרים ממשיים השאלה היא כמה אמונה יש לך כדי לעמוד מולם. אילו היינו מביטים רק על הכוחות הניצבים נגדנו, היינו צריכים זה כבר לחדול מלהתקיים. אבל עם ישראל חי וקיים למרות הכול. אנחנו קיימים בזכות האמונה בקב"ה ובכוחו העל-טבעי, שתמיד ניפץ את כל התחזיות המפוכחות!

יש מי שמוליך אותנו

ראו לאן דרדרה אותנו אותה מדיניות 'ריאלית' ו'פרגמטית'. שוב ושוב אנחנו מנסים לרצות את העולם, ומתברר ששום דבר אינו משיב את הזאב הרעב. הערבים דוחים כל הצעה, ואנחנו האשמים. איש אינו תובע מהם להציע 'וזמה

לא רק ללמוד, גם 'לעסוק'

זה. זו צריכה להיות גישתו של יהודי ללימוד התורה - לראות בה 'עסק'.

להאיר את העולם

יהודי נדרש להיות "עוסק בתורה" - לא להסתפק בלימוד עצמי או עם תלמידים, אלא ללכת למקומות שבהם מצוי ציבור ולהפיץ את לימוד התורה לרבים. זאת ועוד: בעל עסק שאינו מסתפק במכירת הסחורה במחיר שבו קנה אותה, אלא שואף להפיק רווחים - וגם יהודי נדרש לפעול שהתורה תיצור 'רווח'. כלומר, אור התורה צריך לכבוש עוד חלקים בעולם ולהאיר אותם.

על כך אומר רבי יהושע בן-לוי שמי שאינו 'עוסק בתורה' ואינו שואף להפיץ אותה ולהאיר באמצעותה את העולם - 'נקרא נזוף'. נזיפה מגיעה למי שאינו מעריך כראוי את מעלתו של הזולת, ולכן יהודי זה, שאינו מעריך אל-נכון את מעלתה של התורה, ראוי לנזיפה. כי לא דיי בלימוד התורה, אלא צריך גם 'לעסוק' בה ולהפיץ את אורה.

(תורת מנחם כרך לד, עמ' 170)

למדי; ונזיפה היא הקלה מכולן. אך גם העונש החמור ביותר, חרם, חל רק בעולם הזה ולא בעולם הבא, ואילו עונש כרת חל גם בעולם הבא. אם-כן, לאחר שהגמרא מחילה את הפסוק "כי דבר ה' בזה" על ביטול תורה, איך רבי יהושע בן-לוי קובע שמי שאינו עוסק בתורה הוא רק 'נזוף'?

כמו בעל-עסק

ההסבר טמון בדיוק בדבריו של רבי יהושע בן-לוי. הוא אינו מכוון את דבריו למי שאינו לומד תורה, אלא למי שאכן הוגה בתורה יומם ולילה, אך אינו "עוסק בתורה". האדם הזה לומד תורה בהתמדה ובשקידה, אך אינו עוסק בתורה. אין הוא מתייחס לתורה כאל 'עסק', ועל כך הוא נקרא 'נזוף'.

בעל-עסק אינו מסתגר בחדרו וממתיין שמישהו יפתח את הדלת ויבקש למכור לו סחורה. להפך, הוא קובע את חנותו במקום הומה מאדם ומשתדל לפרסם את סחורתו, שגם אם הלקוח לא יקנה אותה עכשיו, לפחות יזכור שבמקום הזה יש סחורה מסוג

יהודי שחטא בעבודה זרה בשגגה נדרש להקריב קרבן כדי לכפר על חטאו. לעומת זה, מי שעבד עבודה זרה במזיד - דינו חמור: "כי דבר ה' בזה... הַכֶּרֶת תִּכְרֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא".

בגמרא פירשו את הפסוק "כי דבר ה' בזה" גם על ביזוי התורה, ועד שהחילו אותו על "מי שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק". אדם שיכול ללמוד תורה ואינו לומד אותה - מבזה את התורה.

רק נזיפה?

העונש המצויין בתורה על "כי דבר ה' בזה" הוא "הַכֶּרֶת תִּכְרֶת", אולם במשנה בפרקי אבות מציין רבי יהושע בן-לוי עונש קל לאי-ערוך למי שאינו עוסק בתורה. שם נאמר "שכל מי שאינו עוסק בתורה - נקרא נזוף". נמצא שעונשו של מי שאינו עוסק בתורה הוא נזיפה בלבד, ולא כרת!

יש שלוש פעולות ענישה שעניינן הרחקת האדם: חרם, נידוי ונזיפה. חרם הוא החמור ביותר; נידוי קל מן החרם, אך עדיין חמור

אמרת השבוע

'ויתורו' - 'ויתורו'

הגאון רבי חיים סולובייצ'יק מבריסק עמד בראש ישיבת וולוז'ין. כשהישיבה נקלעה למצוקה כלכלית שיגר רבי חיים 'משולחים' לעבור בעיירות ישראל ולקבץ כספים בעבור הישיבה.

אחד ה'משולחים' חזר ממסעו בידיים ריקות. שאל אותו רבי חיים אם לא רצו לתרום לו, והוא השיב שאמנם קיבל תרומות נכבדות, אבל הוצאות הדרך אכלו את כל הכסף.

הגיב רבי חיים: "אולי לכך מכוון הפסוק שנאמר על שילוח המרגלים - 'שלח לך אנשים ויתורו'. כששולחים משולחים ונותנים להם כסף, יש לדאוג שיהיה 'ויתורו' - שישאירו גם משהו בשביל הישיבה..."

פתגם חסידי

"כששומעים דבר שלילי על יהודי צריך להצטער: אם הדבר אמתי, הרי מצבו של אותו יהודי אינו טוב; ואם הדבר אינו נכון - הרי המספּר אינו במצב טוב" (הבעל-שם-טוב)

י"ג מידות הרחמים | מאת הרב אליעזר ברוד

מן המעיין

כוח האמירה

"ועתה יגדלינא כוח ה' כאשר דברת לאמור" (במדבר יד, יז). בקשת משה רבנו הייתה, שכשם שאמירת המרגלים בהוצאת דיבת הארץ נחשבת להם כמעשה, כך באמירה בלבד של י"ג מידות הרחמים יוכלו בני-ישראל לעורר את רחמי הקב"ה.

(שארית מנחם)

מקושי לרכות

'דיבור' מבטא לשון קשה ו'אמירה' היא לשון רכה. משה רבנו ביקש שמידת הדין, שהיא בחינת 'דיבור', תתהפך למידת הרחמים, לבחינת 'אמירה'.

(רבי משה יחיאל מאז'רוב)

העלאת הניצוצות

"ה' ארך אפיים ורחימים, נושא עוון ופשע" (במדבר יד, יח). הקב"ה "נושא עוון", נושא ומעלה את ניצוצות הקדושה המצויים בתוך העוון, ומחזיר אותם לשורשם העליון.

(הבעל-שם-טוב)

תיקון הכוח המתאוה

את מעשה העברה אי-אפשר להעלות לקדושה, מפני שהוא רע גמור, אך את הכוח המתאוה אפשר לנצל גם לעבודת ה'. כשאדם עושה

תשובה על חטאיו, הוא מעלה ונושא את הכוח המתאוה שהיה בעברה אל שורשו העליון.

(לקוטי תורה)

הקב"ה כשליח ציבור

"ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' איל רחום וחנון" (שמות לד, ו). אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי-אפשר לאומרו. מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור והראה לו למשה סדר תפילה ואמר לו, בכל זמן שישראל חוטאין יעשו לפניי כסדר הזה - ואני מוחל להם.

(ראשי-השנה יז, ב)

האשם באבות

"פוקד עוון אבות על בנים" (במדבר יד, יח). אף זה מעשה חסד, שהוא פוקד "עוון אבות", שכאשר בני-ישראל חוטאים לפניו, הקב"ה מביא בחשבון שלא בהם עצמם האשמה כולה, אלא אף אבותיהם חטאו, וממילא היה להם ממי ללמוד.

(דמשק אליעזר)

העוון מתנשא

"נושא עוון" - בשעה שאדם שב בתשובה מאהבה, נהפכים הזדונות לזכויות. נמצא שעל-ידי התשובה העוון מתנשא וחשיבותו עולה.

(רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב)

הציצית השומרת

לקבלת פנים כזאת לא ייחל האורח. בכל מאודו רצה לפגוש פנים אל פנים את הצדיק רבי מנחם מענדל מרימנוב, ואף התקבל אצלו במאור פנים וברוח של ידידות. אולם בתוך שיחתם נשאל פעמיים ושלוש שאלה, שהייתה מוזרה בעיניו.

ירוחם התגורר בהונגריה, בעיר פֶּסְט (כיום החלק המזרחי של בודפשט), ולרגל עסקיו בא לרימנוב שבגליציה. מארחו, שהיה מחסידיו של רבי מנחם מענדל, תיאר לפניו את גדולתו וקדושתו של הצדיק מרימנוב, וסיפר מסיפורי המופתים המתהלכים עליו. כשגברה התעניינותו ביקש ממארחו לבוא עמו אל הצדיק ולהציגו לפניו.

עתה, בעומדו לפני הצדיק מרימנוב, מתרשם עמוקות מפניו המפיקות חכמה וממבטו העמוק, החודר כליות ולב - שאל אותו הצדיק שאלה מביכה: "האם נושא אתה עליון טלית? קטן?"

בפעם הראשונה והשנייה לא השיב על השאלה, במחשבה שהתעלמותו תבהיר כי הדבר מובן מאליו. לאחר שנשאר בפעם השלישית ענה בחיוב, אם כי במידה של הפגנתיות. לתדהמתו ביקש הצדיק לראות את הטלית'קטן. האורח הרים את חולצתו והציג את הטלית הקטנה עם ציציותיה.

הצדיק הביט בו בחיבה ואמר: "לא לשווא שאלתי אותך שוב ושוב. הבגד שלך קטן ואין בו השיעור הנדרש. עלפי ההלכה הוא פטור מציצית, ואי אפשר לקיים בו את מצוות ציצית. כדאי מאוד שתקפיד מכאן ולהבא על לבישת בגד רחב, כפי השיעור הנדרש".

רגע ממושך הביט הצדיק בירוחם, כבוהן את השפעת דבריו, ואחר כך המשיך:

"אספר לך שני סיפורים שאירעו לי בצעירותי, ומהם תוכל ללמוד על כוחה של מצוות ציצית, ועד כמה עלינו להדר בה ולקיימה כהלכתה".

בנעוריו הסתופף רבי מנחם מענדל בצילו של הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק, בית הורויו היה בעיר מרוחקת מליז'נסק, והדבר הקשה עליו מאוד את הנסיעה אל הרבי. כסף לשלם בעד נסיעה בעגלה לא היה לו, ובאי ברירה כיתת את רגליו מעיירה לעיירה, בשדות וביערות, עד שהגיע אל חצר רבו.

סכנה גדולה ריחפה על ההולכים בין הכפרים והיערות. שודדי דרכים היו אורבים בידי הדרך וממתנינים לעוברי אורח תמימים. גם רועי צאן משבטים פראיים נודדים, שנקראו 'היידמקים', היו מתנפלים על עוברי הדרכים. אף אנשי הכפרים יצאו מדי פעם בפעם לגיחות אל היערות והיו חומסים את רכוש ההולכים בדרך.

מנחם מענדל הצעיר לא נרתע מכל אלה. הוא האמין כי ההליכה להקביל פני רבו מצווה היא, ולא חשש. פעם אחר פעם היה יוצא אל הדרך, תרמיל קטן על גבו, וכאשר הגיע בשלום אל רבו, היה מודה לה' על חסדיו.

פעם אחת, בלכתו ביער שקוע ברעיונותיו, יצאו פתאום מבין העצים

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

אלפי משרתים

נבואות הגאולה מתארות את הנהירה של אומות העולם לארץ ישראל ולירושלים, כדי לעבוד את ה' ולסייע לעם ישראל. הנביא ישעיהו אומר (ישעיה ב, 6): "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים, ונישא מגבעות, ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו, לכו ונעלה אל הר ה', אל בית אלוהי יעקב, ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו. כי מציון תצא תורה, ודבר ה' מירושלים".

דברים דומים נאמרים בנבואת זכריה (זכריה ח, כא-ג): "כה אמר ה' צבאות, עד אשר יבואו עמים, ויושבי ערים רבות. והלכו יושבי אחת אל אחת לאמור, נלכה הלוך לחלות את פני ה' ולבקש את ה' צבאות, אלכה גם אני. ובאו עמים רבים וגוים עצומים לבקש את ה' צבאות בירושלים, ולחלות את פני ה'. כה אמר ה' צבאות, בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים, והחזיקו בכנף איש יהודי לאמור נלכה עמכם, כי שמענו אלוהים עמכם".

שבע מאות בכל כנף

בגמרא (שבת לב, ב) נקשר הפסוק "והחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי" למצוות ציצית: "אמר ריש לקיש, כל הזהיר בציצית, זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים. שנאמר: כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי".

המפרשים מסבירים איך הגיע ריש לקיש לחשבון זה של אלפיים ושמונה מאות: "כבר ידעת, כל לשונות הגוים הם שבעים לשון, ואם יהיו עשרה אנשים מכל לשון לשבעים לשון - יהיו הכול שבע מאות. הרי אלו יחזיקו בכנף אחד; והטלית שעל ישראל יש לה ארבע כנפיים, שנאמר 'על ארבע כנפות כסותך', הרי אם יהיו שבע מאות מחזיקים בכנף אחד, יהיו כל המחזיקים בארבע כנפיים - אלפים ושמונה מאות" (רב ניסים גאון).

בנימוקי יוסף (סוף הלכות ציצית) מבואר שאז האומות יכירו במעלתה של הציצית: "כי האומות הם שבעים, מלבד ישראל, ועשרה מכל אומה - הם שבע מאות בכנף אחד, והוא בארבע כנפות תרי אלפי ותמני מאה [=שני אלפים ושמונה מאות]. וזהו מפני שיכירו בזמן ההוא כמה גדולה מצווה זו, וכי היא שהגנה עלינו בגולה, ומביאה אותנו לחיי העולם הבא".

המשיח יתרו

לשם מה יזדקק כל יהודי לאלפיים ושמונה מאות משרתים? - הרבי מליובאוויטש הגיב בחיוב ואמר ששאלה זו ישאלו אצל משיח צדקנו והוא יתרו אותה... וכך אמר (שיחת שבת פרשת שלח תשמ"ב. התוועדותיות תשמ"ב כרך ג, עמ' 1697):

"ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לקיום הייעוד 'והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותייך', ובאופן שלכל יהודי יהיו 'ב' אלפים וח' מאות עבדים...' וכמבואר בגמרא שעניין זה בא בתור שכר על קיום מצוות ציצית, שאודותיה מדובר בסיום פרשתנו.

"וכאשר יהודי ישאל: מה יעשה עם אלפיים ושמונה מאות עבדים - הרי זה עתה יצא מהגלות, ובזמן הגלות לא היה לו אפילו עבד אחד, ואם כן, מה יעשה עם אלפיים ושמונה מאות עבדים?! לכאורה, הרי זה 'לבטלה', כי אין לו במה להעסיק את כל העבדים, ואין לו אפילו פנאי לזה, כי הוא צריך ללמוד את תורתו של משיח! - הנה שאלה זו תהיה בין השאלות שישאלו את משיח צדקנו, והוא יתרו אותה..."

שלושה שודדים גברתנים, ובידיהם סכינים ופגיונות. "לרגע נפל עליי פחד גדול" סיפר הצדיק מרימנוב. "חשבתי כי בדרך הטבע אין לי שום סיכוי להינצל. אנוכי צעיר וכחוש, ומולי שלושה בריונים מצויידים בנשק. גם לברוח לא אוכל, כי מהירים הם ומכירים את היער טוב ממני. מה אעשה, ריבונו של עולם? ואז עלה בדעתי רעיון.

"הרמתי את שולי הטלית'קטן ואחזתי בשתי הציציות הקדמיות. התחלתי לנפנף בהן במרץ אל מול עיניהם המשתאות של השודדים... והלא ייאמן קרה: השודדים קפאו על מקומם באימה, וכעבור רגע נעלמו כלעומת שבאו..." סיים הצדיק את סיפורו האחד.

לימים, בגר יותר רבי מנחם מענדל וקבע את מגוריו בעיר פריסטיק. שמו הלך לפניו ומצבו התבסס, וכבר התאפשר לו לשכור עגלה שתסיע אותו לליז'נסק.

יום אחד, בעודם נוסעים במשעול צר במעלה הר גבוה, נפלטה לפתע זעקה מפי העגלון. "מה קרה?! נחרד הצדיק ממקומו. "ראה, הבט, רבי", אמר העגלון בקול רועד. "מתקרבת לעברנו כרכרה רתומה לארבעה סוסים אבירים, ואין לנו לאן לסטות כדי לפנות לה דרך".

ואכן, ניכר היה כי היושב בכרכרה הוא מאנשי האצולה או אף שר בממשלה. עלפי החוקים המקובלים אז, היה על העגלון להסיט את עגלתו הצידה מפני מרכבת האדון, שלא להפריע את נסיעתו. אולם הדרך עברה בנתיב צר, ומשני הצדדים פעורה תהום, וכל סטייה הצידה עלולה להמיט עליהם אסון.

"כשראיתי את העגלה הדוהרת לעברנו קמתי מתוך אמונה וביטחון בקב"ה, וכמו באותו אירוע ביער הרמתי את שולי הטלית'קטן, עם שתי הציציות שלפניה, ונופפתי בה לעבר האדון היושב בכרכרה ומביט בנו בזעם", סיפר הצדיק.

"באותו רגע השתנו פני האדון באורח פלא, וכאילו כאב חד עבר בכל גופו. הוא החל להתפתל ולגנוח, וצעק אל עגלוננו שיפנה מיד לאחור ויחזור על עקבותיו מהר ככל האפשר".

ירוחם נותר משתומם למשמע הדברים, שהותירו בו חותם עמוק. ברבמקום הביע את רצונו ללבוש טלית'קטן בגודל הנדרש. לאחר שקנו טלית כזאת בעבורו, הטילו בה ציציות 'לשם מצוות ציצית', כדין אריאז, בנוכחות הצדיק, לבש ירוחם את טליתו החדשה, ונפרד מהצדיק לשלום בדרכו חזרה לפסט.

מזוזה סודית בהולנד

לפני כמה חודשים ערכה הגב' סוזן רודריגז פריירה שיפוץ מקיף בביתה, באמסטרדם שבהולנד. בקיר הפנימי של הכניסה לבית נחשפה תגלית: נתיק מזוזה ובו מזוזה קטנה. חיפוש מדוקדק הוביל לחשיפתה של עוד מזוזה. המזוזות הוסתרו היטב בימי השואה, כדי שהנאצים לא יבחינו בהן.

הגב' סוזן היא יהודייה, ששורשיה במשפחת אנוסים מפורטוגל. בשנים האחרונות היא מתעניינת בהיסטוריה של משפחתה, וכך ידעה היטב מהי מזוזה. בעקבות התגלית ערכה מחקר פרטי, וגילתה שברחוב שלה גרו בתקופת השואה מאות יהודים. רק מעטים מהם ניצלו.

המזוזה חזרה למקומה

סוזן ומרים התכתבו בדואר האלקטרוני, ולפני כמה שבועות נסעה הגב' חנינה להולנד ופגשה את סוזן בביתה. לאחר סיור שערכה לה בביתו של סבה, העניקה לה את המזוזות ההיסטוריות. "אין לי מילים לתאר את הביקור. זה היה מרגש ועוצמתי גם יחד", מספרת מרים. "עצם המחשבה על המאמצים הגדולים שעשתה סוזן כדי להגיע אליי ולהחזיר לי את המזוזות של סבא - ריגשה אותי שוב ושוב".

ממסמכים רשמיים שמצאה למדה, כי בביתה התגורר בימי המלחמה איש-עסקים יהודי ושמו יוסף טלפלקרר. בבית השכן התגורר רב הקהילה, הרב בנימין ישראל ריקרדו. היא הוסיפה לחפש ואיתרה אדם ששמו בנימין ריקרדו. הוא אמר לה שהוא אכן נכדו של הרב וקרוב על שמו.

ד"ש מהבית של סבא

ממסמכים רשמיים שמצאה למדה, כי בביתה התגורר בימי המלחמה איש-עסקים יהודי ושמו יוסף טלפלקרר. בבית השכן התגורר רב הקהילה, הרב בנימין ישראל ריקרדו. היא הוסיפה לחפש ואיתרה אדם ששמו בנימין ריקרדו. הוא אמר לה שהוא אכן נכדו של הרב וקרוב על שמו.

דרכו הגיעה אל הגב' מרים חנינה ממושב אבן שמואל, שמצד אביה היא נכדתו של טלפלקרר ומצד אמה נכדתו של הרב ריקרדו. "מעולם לא חלמתי לקבל פנייה מהבית של סבא בהולנד, בוודאי לא מכיוון כזה", היא אומרת בריאיון

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

עדיפות בקביעת מזוזה

שאלה: מי שאין לו מזוזות בעבור כל פתחי ביתו, מה סדר העדיפות הנכון בין פתחי הבית?

תשובה: לעיקר הדין כבר כתב הרמ"א שחובה לקבוע מזוזות בכל פתחי הבית: "המנהג נתפשט במדינות אלו, דרוב עולם סומכין על מזוזה אחת שעושים על פתח בתיהם, ואינו נכון, ואין להם על מה שיסמכו. לכן כל יראשימים יתקן ביתו כדינו בכל הפתחים החייבים".

מי שעדיין אינו קובע מזוזות בכל פתחיו יקבע תחילה בפתחים שחיובים גדול יותר, ובהמשך יוסיף מזוזות עד השלמת המצווה.

אין שום מעלה לפתח הראשי של הבית על שאר הפתחים, אלא אם כן הוא מוביל ישירות לאחד החדרים, שאז דינו כדכין אותו חדר.

בעלה של מרים, חיים, סופר סת"ם בהכשרתו, בדק את המזוזות ומצא כי אחת מהן, הגדולה, כשרה, והשנייה, הקטנה, פסולה. הקלף הגדול חזר למקומו המקורי בדלת הבית ההולנדי. את הקלף הקטן, שנמצא פסול, תרמו השתיים לארכיון בית לוחמי הגטאות.

פרייקט הנצחה

הסיפור איננו מסתיים כאן. מספרת מרים: "הגב' סוזן סיפרה לי שבעקבות גילוי המזוזות, פתחו דיירי הרחוב, שבעבר היה מאוכלס יהודים,

פתח שיש בו דלת קודם לפתח ללא דלת. חדר שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות (1.92 X 1.92 מטר) קודם לחדר קטן יותר, גם אם יש לו שימוש מתאים וקובעים בו מזוזה. כמובן החדר האמור קודם לחדר שאמנם יש בשטחו ארבע על ארבע אמות, אך אורכו פחות מארבע אמות, כי הוא מלבני וכדומה.

חדר שינה של ילדים קודם לחדר שינה של הורים, אם מקום קביעת המזוזה בו הוא בתוך החדר, מעבר לדלת.

חדר שינה קודם לחדר אוכל, ושניהם קודמים למחסן או לחדר כביסה, ואלה קודמים למחסן שאינו משמש לבית-דירה.

חדר החייב במזוזה קודם לחדר שפטור מצד עצמו (כגון שהוא קטן מדי ואין בו שימוש), ושחיובו הוא רק מפני שהוא משמש מעבר לחדר רגיל החייב במזוזה.

מקורות: ראה שו"ע י"ד סי' רפ"ב, יג, נו ונ"ב. רמ"א סי' רפ"ב.

תגלית בקיר. המזוזות שנחשפו על רקע הבית בהולנד

במבצע מיוחד לאיתור שמותיהם של תושבי הרחוב בימי השואה. הם הקימו אתר מיוחד להנצחת הנספים. אני עצמי נחשפתי בפעם הראשונה לקורותיהם של עוד קרובי משפחה שהתגררו ברחוב ונספו בשואה".

מרים מעולם לא ראתה את סביה וסבותיה, אבל היא מחוברת למסורתם. "אני מרגישה שקיבלתי מהם מסר. הדור הצעיר צריך לראות כיצד הסבים שלנו המשיכו את החיים היהודיים למרות הפחד והחשש מהנאצים, עד כדי הטמנת מזוזה בתוך הקיר", היא אומרת.

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח

על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis

Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411

Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

חדש: שולחן חג

לכל חגי ישראל ומועדיו

מגוון שיחות לכל חג, מעובדות על-פי אוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש

להזמנות: טל' 1-718-6041020